



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,  
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis  
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,  
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque  
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

**Castro Palao, Fernando de**

**Lugduni, 1669**

§. 1. Censura semel incursa non alia via tollitur quàm absolute.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

PUNCTUM XI.

De absolutione à censura.

S. I.

Censura semel incurfa, non alia via tollitur quàm absolutione.

- 1. Proponantur eventus, in quibus videatur censuram semel incurfam cessare, nulla absolutione premissa.
- 2. Communis est sententia absolutionem necessariam esse.
- 3. Censura plene, & perfecte non cessat morte censurati, nec ob mortem auctoris.
- 4. Neque item sola satisfactione parri laesa praesitit.

**I**n triplici eventu dubium esse potest; an censuram semel incurfam cesset nulla absolutione premissa. Primò mortuo auctore censuræ, quia censura videtur esse quoddam mandatum obligationem censurato imponens, at mandatum mortuo mandante cessat. Secundò mortuo eo, qui censura ligatus est. Nam cum censura sit quoddam accidens morale, percute subiecto cui inest, perire debet. Et explicatur amplius, censura subsistere nequit in anima à corpore separata, utpote quæ Ecclesiæ jurisdictionem egressa est, neque etiam in corpore, utpote re inanimata, & nullius obligationis capaci. Tertio postito sine à censura intento, scilicet condigna satisfactione, quæ media censura procuratur, videtur censura cessare: etenim omnis censura cum sit pena medicinalis, solum iniungitur pro tempore quo contumax, & inobediens es. Ergo cessante contumacia, & inobedientia absque alia absolutione cessat; quia ligatè non potest vitra voluntatem auctoris.

2. Ceterum communis sententia est absolutionem necessariam esse, ut censura semel incurfa auferatur. Etenim censura auferri nequit nisi à potestate concessa Petro soluendi ligatos: sed huius potestatis actus est absolutio, sicuti potestatis actus est ligatio. Ergo censura absolutione tantum tolli potest.

Et imprimis cessare nequit ob mortem auctoris, nam esto ab eo pendat in fieri, non tamen in conservari; non enim ipsa est præceptum, sed pena iniuncta ob præcepti transgressionem, quæ pena durat iure sic disponente, quousque legitime tollatur, ut aperte colligitur ex cap. si Episcopus. 11. quæst. 3. & cap. Pastoralis §. præerea de officio ordinarij. Et tradit ex omnium sententia Suar. disput. 7. sect. 1. in princ. Coninch. disput. 14. dub. 16. num. 198. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 7. num. 1. Gaspar Hurtado de excommunicatione. diff. 1. disp. 14.

3. Demde censura plene, & perfecte non cessat morte censurati. Nam cum censura non tantum afficiat delinquentem, sed aliis fidelibus obligationem imponat abstinendi à censurati communicatione, qua parte censura fideles viuos astringit, morte censurati non perit, siquidem eo mortuo nequeunt illius corpus tradere sepulturae, & pro eius anima sacrificia offerre, & preces publicas fundere. Non igitur plene, & perfecte censura cessat morte censurati, tamen qua parte eum ligabat omnino pereat. Atque ita tradit Nauarr. sum. cap. 27. num. 17. 1. Couarr. 1. cap. alma mater. 1. §. 11. num. 8. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 7. num. 1. Coninch. disp. 14. dub. 16. num. 201. Suar. disp. 7. sect. 7. num. 5. & 6. Et indicatur satis cap. à nobis et 2. Cap. sacris, de sententia excommunicationis. & cap. is cui. eodem tit. in 6.

4. Tandem sola satisfactione parri laesa facta, emendationeque delinquentis nequaquam censura absolute laza cessat. Nam esto imponatur, ut parri fiat satisfactio, & delinquens corrigatur, id solum probat posita satisfactione, & correctione debere à iudice auferri, non tamen quod ipsa ex se cesset, uti decidit cap. cum desideres, de sententia excommunicationis Cap. qua fronte de appellatione. Cap. ex literis de excommunicationibus & aliis. Et tradunt Nauarr. Couarr. Suar. Coninch. loc. allegat. At si censura non absolute fertur, sed pro determinato tempore v. g. ad mensem, vel annum, censura non est, sed pena; nam cum censura ex sua institutione ad correctionem censurati dirigatur aliud tempus determinatum habere non potest præter tempus, quo censuris corrigitur, uti advertit Layman. de censuris, dicto capite 7. numer. 1. vers. neque h. s. obstat. Quod si feratur censura quousque satisfeceris. Ve si iudex sub hac forma sententiam protulerit. Sub censura excommunicationis ipso facto incurrenda tibi precipimus, ut debitum Petri intra tres dies solvas, sitque excommunicatus quousque satisfacias, verius est posita satisfactione te fore absolutum: uti docuit Couarr. cap. alma. 1. p. §. 11. num. 5. Aulla 2. p. de censur. cap. 7. disput. 2. dubit. 6. Coninch. disput. 14. dubit. 16. conclus. 1. numer. 28. Valq. de excommunicatione. dubit. 18. Non quidem absque vlla absolutione, ut placuit Gaspari Hurtado in 18.

quo ipsa essentia censuræ consistit, est reddere hominem censuræ affectum, dignum priuatione bonorum Ecclesiæ, quibus media censura priuatur. Secundus est ipsorum bonorum realis priuatio. Tertius, obligatio censura ligato inducta abstinenti ab aliquibus actionibus, & vtu rerum spiritualium. Effectus remouens censuræ dici potest, quem illius auctor media censura obtinere intendit, qui & spiritualis, & temporalis esse solet. Spiritualis quatenus intendit censuram ligati correctionem. Temporalis, quatenus media censura obtinere intendit parri laese satisfactionem.

Si de effectu remoto censuræ loquamur, id est de fine per censuram intento, sanè ab ipsomet ligato censura pendet, cum in eius voluntate situm sit à commisso delicto desistere, & parri laese quantum in ipso est, satisfacere. Alier si sermo sit de effectu censuræ propriis.

Primus. Nulla virtus impediti potest manente censura, cum eius essentia sit in reddendo hominem dignum, ut bonis spiritualibus Ecclesiæ priuatur. Secundus effectus censuræ manente censura solum à Pontifice impediti potest: nam cum à Pontifice habeat censura priuare ea affectum bonis communibus Ecclesiæ, nequit alius à Pontifice hanc mutare institutionem. Tertius vero effectus multipliciter potest suspendi. Primò ex ignorantia inuincibili censuræ, hæc enim suspendit obligationem, quæ tibi per censuram inducitur, sicuti suspendit obligationem quorunquæque præceptorum, quorum ignorantiam inuincibilem habes. Secundò suspenditur per vim, & coercionem, quia hæc tollit libertatem iuxta textum in cap. factis de his qua vis mensuræ causis sunt. Tertio ex metu calente in constantem virum. Nam cum hæc obligatio sit ex præcepto Ecclesiastico regulariter stante periculo grauis damni cessat, uti superius diximus, & tradit in præsentis Siluest. verbo excommunicatio §. quæst. 14. Nauarr. cap. inter verba, in præfatio 3. numero. 4. Suar. alius disput. 6. sect. 3. numero 7. Dixi regulariter, nam sæpe metus obligationem non suspendit, uti si illatus esset in religionis contemptum, vel in extorsione operis aliis illiciti. Quarto impeditur ex graui scandalo, infamia, aliòve damno ex obseruatione censuræ pronouiente tibi, vel tertio, quod alia via auertere nequis, ut docuit D. Thom. 3. p. quæst. 83. art. 6. ad 2. Nauarr. cap. 27. numero 139. Sotus in 4. d. 18. quæst. 2. art. 5. Suar. disput. 7. sect. 3. numero 13. & segg. quia præcepta purè Ecclesiastica regulariter non videntur cum tanto detrimento obligationem inducere Si enim aliquorum diuinorum obligatio ut de integritate confessionis, de sumenda Eucharistia ob prædictam causam cessat, à fortiori præiudicandum est præcepti Ecclesiastici obligationem de censura feruendam cessaturam. Quintò addunt aliqui suspendi censuræ obligationem ob communiōem spirituales alius pronouentur. V. g. es excommunicatus, suspendis, vel interdictus, si à celebratione abstinentia manente die festi, priuatur populus fructu sacrificij, & præcepti Ecclesiastici audiendi sacrum executione. Hoc autem videtur esse graue incommodum. Ergo ob illud præiudicandum obligatio censuræ suspendi debet. Sed hanc non esse causam sufficientem, ut obligatio censuræ suspendatur merito docuit Ygolin. 1. d. 1. de censur. cap. 13. §. 4. Suar. alius referens disput. 6. sect. 3. numero. 19. Quippe fructum sacrificij alia via populus consequi potest, scilicet ardenti desiderio sacrum audiendi. Et quamuis prædictum effectum non obtineat, non ob id obligatio censuræ suspendi debet, cum ex eius natura hanc inducat priuationem; aliis posses, ne populus die feriali fructu sacrificij priuaretur, imò ne tu illo careres sacrum dicere, quod non est admittendum. Hæc procedunt in censura nota & manifesta. Quid autem dicendum sit in censura non denunciata disput. sequenti videbimus. Sextò suspensio potest obligatio censuræ ex Pontificis dispensatione, nam cum omnes effectus censuræ, eiusque institutio à Romano Pontifice ortum habuerint, potest Pontifex manente censura hanc, vel illum effectum ab ea remouere, sicuti de facto à fidelibus sustulit obligationem vitandi excommunicatum non denunciatarum, & sæpe beneficium Ecclesiasticum alicui ignorantiam censuram conferens, absoluit ab inhabilitate per censuram inducta, ne ea collatio irrita sit. Alter verò à Pontifice postea non habet impediendi censuræ effectum, cum neque ex iure, neque ex consuetudine vili concessum sit. Quod aperte colligitur ex cap. postinlassis de clerico excommunicato nisi in praesentia: ubi Episcopus ignoranter mittitur, si scilicet clerico excommunicato beneficium conferat: at pena dignus non esset, si manente excommunicatione illius effectus posset suspendere, cum absolute censendus esse suspensio scilicet excommunicato beneficium conferens. Ut rectè notauit Suar. disput. 6. sect. 4. num. 4. & segg.

\* \* \*

de excommunicatione. *disp. 14. difficult. 1. in fine*, quia censura semel iniuncta non pendet in conservari ab eius auctore, sed ex se perpetuo durat, quousque ab eo qui potestatem solvendi habet dissolvatur, quare nequit iniungi pro hoc, vel illo tempore. Sed censura illis verbis absolute tollitur, & namque verba implicite continent absoluteionem, vt notant Vazq. & Coninch. *supra*, præstantque hunc sensum: intra tres dies non satisfeceris excommunicationem incurras, aqua sis absolutus posita satisfactione: nam illa verba quousque satisfeceris alicum debent habere effectum, ne sint inutiliter posita. At perseverantiam in excommunicatione non habent, cum excommunicatio semel inflata semper perseveret. Neque item excommunicationis cessationem seclula absoluteione, quia est vinculum, quod dissolvi non potest à potestate ligandi, sed à potestate solvendi, si autem absque vlla absoluteione cessaret, ex eo quod illius auctor eam pro determinato tempore scilicet quousque satisfacias impoiverit, sane cessatio censuræ eo casu non à potestate solvendi, sed à potestate ligandi proveniret. Sit ergo certum nunquam censuram tolli nisi media absoluteione. An autem dari possit absoluteio sub aliqua conditione §. sequenti videbimus.

§. II.

Quibus modis contingat absoluteionem fieri à censura.

1. *Alius est absolutus, alius conditionatus.*
2. *Sub conditione ferri absoluteio potest.*
3. *Satishe Doctoribus oppositum sententibus.*
4. *Qualiter absoluteio ad cautelam contingat.*
5. *Qualiter absoluteio ad cautelam in foro conscientia, & in externo præstanda sit.*
6. *Qui iudices possint hanc absoluteionem ad cautelam præstare.*
7. *Absoluteio à censura concedi potest ad reincidentiam. Et qua hæc sit.*
8. *Absoluteio à censura reservata eodem de iure concedi non poterit, inducit obligationem comparandi cessante impedimento.*
9. *Secundus modus absolvendi ad reincidentiam est si absolvatur pro aliquo tempore determinato.*
10. *Eo transacto absque nova impositione censura reincidit, est plures contrariam censent.*
11. *Pontifex bene potest censura præterita absque nova culpa delinquentem ligare.*
12. *Tertius modus absolvendi ad reincidentiam est si absolvatur in ordine ad aliquem tantum effectum, suam absoluteionem nullus alius præter Pontificem concedere potest.*
13. *Prædicti modi absolvendi à censuris præstari possunt in foro conscientia, & in externo.*

1. **P**rimus, & præcipuus modus absolvendi à censura est simplex, & absolutus, nempe cum absoluteio, & simpliciter absoluteio conceditur reo emendato, & à contumacia decedenti. Secundus absoluteionis modus est conditionalis, cum absoluteio sub aliqua datur conditione, ita vt ea conditione deficiente corrumpat absoluteio. Hæc conditio potest esse de præterito, de præterito, vel de futuro. Si conditio præterita, vel præteritum tempus spectet, non est propriè conditio cum non suspendat actum, sed ea existente valet absoluteio, & ea deficiente corrumpit. At si absoluteio detur sub conditione de futuro. Vt si diceret iudex, absolvo Petrum ab excommunicatione incurfa, cum primum satisfecerit, ea absoluteio suspensa manet, quousque Petrus satisfactionem præstiterit. Posita autem satisfactione suam effectum habet, neque est iam conditionalis absoluteio, sed redditur absoluta.

2. Postea autem hoc modo absoluteionem concedi affirmant Couarru. in *cap. alma mater. 1. p. §. 11. num. 6. Nauarr. cap. 26. num. 12. & de pœnit. dist. 6. cap. 1. in princ. num. 64. Suar. disp. 7. sect. 8. num. 7. Vasq. de excommunicat. dub. 18. Coninch. disp. 14. dub. 16. numer. 218. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 7. numero 2. Gaspar Hurtado disp. 14. difficult. 2. Etenim nec naturalis iure, nec positio irritatur, aut prohibetur hic modus præstandi absoluteionem, & sic excommunicatio ferri sub conditione potest, *Cap. præterea*, & ibi Glossa de appellatione. Et *cap. Romana*, verbo *caueant*, de sententia excommunicat. in 6. cur non absoluteio: Quod adeo verum est, vt non solum valide, sed etiam licitè si rationabili causa urgeat, præstari hoc modo absoluteio possit, vt docuit Vgolin. de censur. tab. 1. cap. 22. §. 1. & 2. Gregor. Sayrus *ibidem*. *conscient. lib. 2. cap. 10. num. 4. Suar. Hurtado, & Layman. supra*, ob rationem dictam, quia nullibi inuenitur prohibitum. Causa autem rationalis (vt rectè explicat Coninch. 8. dub. 16. num. 213.) ea*

esset, si excommunicatus satisfactionem alibi sit præstaturus, eaque facta diu absoluteio differenda esset, nisi ei eo modo concederetur. At seclula prædicta causa necessitatis expediens non est, absoluteionem sub prædicta conditione præstare. Tum quia alienum est à praxi, vsque recepto concedendi absoluteionem. Tum quia non decet iudicem suæ absoluteionis ipsimmet reum constituere, vt constituitur cum sub conditione ab ip'o præstata conceditur. Tum quia præstat Ecclesiæ discipline, vt ream satisfactione exhibita se Prælato humiliter præferret absoluteionem consequatur.

3. Contrarium huius doctrine docuerunt Antonin. 3. par. tit. 24. c. p. 77. §. 1. *prope finem*. Angel. verbo *absoluteio*, in initio Siluest. eodem. numer. 1. Et ex parte Aulla. 1. p. cap. 7. *disp. 3. dub. 15.* ea ratione ducti, quia absoluteio à peccatis nequit sub conditione futura contingenti præstari, ergo neque absoluteio à censura. Deinde actus legitimi non recipiunt conditionem. *Leg. actus legitimi ff. de reg. iur. l. reg. 50. de reg. iur. in 6.* Sed hæc leuia sunt, vt à proposita sententia recedamus; admittit absoluteionem sacramentalem à peccatis dari non posse sub conditione, quia hæc absoluteio non pendet immediate à voluntate abfoluentis, sed remouet quatenus ex illa voluntate apponitur materia, & forma sacramenti à Christo instituta: quibus positis non potest liberum effectus ex humana voluntate pendere: at absoluteio à censura, aliiusque penis immediate pendet à voluntate abfoluentis exteriori expressa, ideoque suspendi eius effectus potest. Ad regulam *Actus legitimi*, respondeo illos actus, qui à die, vel tempore absoluuntur vitari die vel tempore apposto: at censuræ absoluteio est respicere nequeat diem, vel tempus determinationum, indeterminatum respicere potest, scilicet illud in quo reus à contumacia cessauerit.

4. Tertius modus absolvendi à censura vocatur ad cautelam; quia eo cautetur damnum, quod ex censura ignoratum censuratum, tum aliis provenire poterat, ideoque frequenter præmittitur tum absoluteio à peccatis ob vitandam sacramentum, indeterminatum respicere potest, licet illud in quo reus à contumacia cessauerit.

5. Sed quia hæc absoluteio peti in foro conscientie potest, vel in externo, diuersimodè in ea concedenda procedendum est. Nam si in foro conscientie petatur solo testimonio absolvendi facta promissione de satisfaciendo, si contumacia censuræ ligatum esse, concedenda est, vt notavit Sayrus *ibidem*, *casuum. lib. 2. cap. 16. numero 19.* Si vero in foro externo hæc absoluteio præstatur; distinguendum est, si concedenda est absoluteio generatim à censura, eo quod nullus in particulari suspensionem habes, nulla præmissa cause cognitione, neque vlla datur cautione conceditur. At si aliquis iudex censuræ absoluteio est concedenda, probare vitæ absoluteio absoluteio saltem sem plenè se illa censura ligatum non esse, vel quia sententia continet errorem, vel lata fuit post appellationem legitimam interpositam iuxta textum in *cap. sol. Cap. venerabilibus. §. potest quoque de sententia excommunicationis. in 6.* vel quacunque alia de causa, vt tradit Innocent. in *d. cap. sol. numer. 2. & 3. Anchar. numer. 6. Francus ibi in princ. Abbas cap. Apostoli. & de censur. numer. 10. Et ibi Felix numer. 22. Couarru. cap. alma. 1. p. §. 12. numer. 7. Vgolin. de censur. tabula 1. cap. 22. §. 1. numer. 9. & 13. Sayrus *lib. 1. de saur. casuum. cap. 17. numer. 8.* Insuper citandus est ad eum instantiam excommunicatio, lata est, vel iudex qui eam tulit, si ipse ex officio processit; quibus si opponant manifestum offensam, vel contumaciam concedendus est terminus octo dierum, vt id probent & interim ab absoluteione suspendentur. Quod si in probatione defecerint, condemnati sunt ad expensas factas, & censuratus erit absolvendus. Secus vero si inteream probauerint, vt hæc omnia colliguntur ex *d. cap. sol.*, & notantur Couarru. Vgolin. Sayrus *loc. allegat.* Expellit enim vt censuræ Ecclesiasticæ timentur, ne aliter fiat eorum curam ad cautelam absoluteio, vt pluribus comprobatur Sayrus. *cap. 16. numer. 11.**

6. Hanc absoluteionem ad cautelam præstare poterit qui poterit ab ea censura absoluteio absolvere. Sed an quilibet iudex delegatus competat potestas? variant Doctores, vt consilium est quæ adducit Couarru. *cap. alma. 1. p. §. 12. n. 8.* Sayrus *lib. 1. de casuum. cap. 16. num. 15.* Alij negant hanc potestatem, nisi pro diendo testimonio in aliqua causa quando alia via veritas comprobati non potest. Alii concedunt, quorum opiniones Couarru. & Sayrus sic conciliant, vt prima opinio negatiam locum habeat in iudicibus delegatis, ad cognoscendas causas in Romana curia: ij enim non possunt censuratos ad cautelam